

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/30189/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/1909/2016

N á l e z

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 30. 11. 2016 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, spisová značka C 35202 (dále jen „Instituce“), vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o zaplacení částky ve výši 7.500 Kč, takto:

- I. **Instituce, společnost EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 7.500 Kč (slovy: sedm tisíc pět set korun českých), a to ve lhůtě 3 dnů ode dne právní moci tohoto nálezu.**
- II. **Instituce, EvPe GROUP s.r.o., je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. ú. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 19092016, konstantní symbol platby 558, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá vrácení peněžních prostředků, které Instituci uhradil jako kauci v souvislosti se zprostředkováním úvěru, protože Instituce neučinila ke zprostředkování úvěru pro Navrhovatele žádné kroky.

Finanční arbitř při zkoumání podmínek řízení vycházel z tvrzení Navrhovatele, že s Institucí jednal s úmyslem získat spotřebitelský úvěr ve výši 250.000 Kč, a že podmínky zprostředkování spotřebitelského úvěru sjednal Navrhovatel s Institucí telefonicky.

Z písemného zachycení textu příkazní smlouvy č. ■, jejíž návrh Instituce zaslala Navrhovateli a který finančnímu arbitrovi předložil Navrhovatel, finanční arbitř zjistil, že jejím předmětem je

podle čl. I odst. 2., „*aby příkazník (rozuměj Instituce) zajistil daný produkt Příkazci (rozuměj Navrhovateli) a to tak, aby to pro Příkazníka bylo nejvýhodnější a aby se dalo předpokládat, že takové řešení bude pro Příkazce přijatelné a finančně únosné.*“ Předmětem této smlouvy je zajištění finančního produktu Institucí pro Navrhovatele, a to finanční pomoci ve výši 250.000 Kč na dobu 120 měsíců s měsíční splátkou ve výši 2.928 Kč. Podle čl. I. odst. 3 této smlouvy se Navrhovatel „*zavazuje zaplatit vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku*“ (rozuměj zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [dále jen „občanský zákoník“], pozn. finančního arbitra) ve výši 7.500 Kč do rukou zástupce Instituce nebo vkladem na účet Instituce (dále jen „Příkazní smlouva“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Z veřejného seznamu živnostenského rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce je obchodní společností, která je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „*Provádění staveb, jejich změn a odstraňování*“ s datem vzniku oprávnění dne 13.9.2006 na dobu neurčitou. Instituce tedy v době jednání s Navrhovatelem nedisponovala živnostenským oprávněním s předmětem podnikání „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, na jehož základě by byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), oprávněna v době uzavření smluvního vztahu zprostředkovávat nebo poskytovat spotřebitelské úvěry.

Finanční arbitr proto musel zkoumat, zda Instituce vystupovala v právním vztahu s Navrhovatelem jako instituce ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, tedy zda vystupovala jako věřitel nebo zprostředkovatel při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, ačkoli k tomu neměla oprávnění.

Zákon o finančním arbitrovi nevymezuje věřitele a zprostředkovatele spotřebitelského úvěru, definici těchto pojmů je tedy nutné hledat v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), který definuje v § 3 písm. b) věřitele jako osobu „*nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.*“ Zprostředkovatel spotřebitelského úvěru je poté vymezen v § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru jako „*osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.*“

Podle ustanovení § 420 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“ Ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku pak dodává, že „*[p]ro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.*“

Občanský zákoník tedy nerozlišuje oprávněného a neoprávněného podnikatele a za podnikatele je považován i ten, kdo podniká bez podnikatelského oprávnění (srov. též výkladové stanovisko

č. 22 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014 – k pojmu podnikatel podle občanského zákoníku).

Pro kvalifikaci osoby věřitele či zprostředkovatele spotřebitelského úvěru tedy není rozhodné, zda tato osoba je držitelem živnostenského oprávnění, které je označené v příloze č. 2 živnostenského zákona jako „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, ani jeho označení jako smluvní strany. Rozhodný je v takovém případě obsah činnosti, kterou věřitel nebo zprostředkovatel ve vztahu ke spotřebiteli vykonával, resp. se zavázal vykonat.

Finanční arbitr zohlednil závazek Instituce vyjádřený ve formulářové Příkazní smlouvě, spočívající v úplatném zprostředkování příležitosti pro Navrhovatele uzavřít smlouvu o finančním produktu (tj. její záměr dosáhnout zisku), jakož i skutečnost, že Instituce je účastníkem řízení v dalších řízeních vedených před finančním arbitrem (řízení vedené pod sp. zn. FA/SU/525/2016, FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1496/2016), se shodným předmětem sporu, tj. vrácení poplatku za zprostředkování spotřebitelského úvěru. Současně finanční arbitr v průběhu roku 2016 obdržel 13 dotazů, v nichž se spotřebitelé obrátili na finančního arbitra s žádostí o pomoc, neboť, shodně jako Navrhovatel, požádali Instituci o úvěr, uhradili Instituci kauci, resp. první splátku či zajištění úvěru, a následně Instituce přestala komunikovat a úvěr spotřebitelům neposkytla.

Tyto skutečnosti dokazují soustavnost zprostředkovatelské činnosti Instituce, a proto finanční arbitr uzavírá, že Instituci ve vztahu k Navrhovateli považuje za podnikatele ve smyslu § 420 odst. 1 občanského zákoníku.

S přihlédnutím k výše uvedenému, a jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné další skutečnosti, které by zpochybnil, že Instituce v posuzovaném případě vystupuje v postavení zprostředkovatele při zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi a je pasivně legitimovaná ve sporu s Navrhovatelem.

Příkazní smlouva představuje smlouvu, ve které se zprostředkovává možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru, a není tak ve smyslu ustanovení § 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyloučena z jeho působnosti.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem při zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce telefonicky nabídla úvěr ve výši 250.000 Kč, s tím „*že to bude během týdne vyřízeno, když zaplatím ihned vratnou kauci na částku 7500 Kč na jejich účet vedený u ČSspořitelny*“, a že ještě téhož dne vklad podle instrukcí Instituce provedl.

Navrhovatel tvrdí, že po týdnu opakovaně volal „*jejich zástupci*“, ale telefon nikdo nebral, proto si vzal úvěr u jiné společnosti. Navrhovatel tvrdí, že po měsíci obdržel poštou příkazní smlouvu „*s dopisem, kde klienty odkazují na klientskou linku, tu ovšem také nikdo nebral, i když jsem týden stabilně volala.*“

Navrhovatel tvrdí, že vyzval Instituci doporučeným dopisem k vrácení peněz, ale Instituce nereagovala.

5 Podklady předložené Institucí a tvrzení Instituce

Instituce se k návrhu Navrhovatele nevyjádřila ani nepředložila žádné podklady. V samostatném řízení ji za nesoučinnost, když nereagovala ani na opakované výzvy k vyjádření a předložení podkladů, uložil finanční arbitr pořádkovou pokutu podle § 23 zákona o finančním arbitrovi.

6 Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Vzhledem k tomu, že Instituce se k návrhu na zahájení řízení nevyjádřila, nepředložila podklady ani jinak s finančním arbitrem nekomunikovala, nebylo možné se o smírné řešení sporu v řízení před finančním arbitrem ani pokusit.

7 Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra soud jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení nároku Navrhovatele na vrácení částky 7.500 Kč, kterou Instituci uhradil jako zálohu za zprostředkování půjčky, když Instituce ke zprostředkování půjčky pro Navrhovatele neučinila žádné kroky.

7.1 *Skutková zjištění*

Finanční arbitr vychází z tvrzení Navrhovatele, že si s Institucí telefonicky jednal o nabídce spotřebitelského úvěru, když jeho požadavky byly následně vyplněné do zaslání formuláře Příkazní smlouvy. Finanční arbitr tak má za prokázané, že Navrhovatel s Institucí skutečně jednal, neboť v opačném případě by Instituce neměla k dispozici údaje, které následně vyplnila do formuláře Příkazní smlouvy.

Z tvrzení Navrhovatele, jakož i ze skutečnosti, že Navrhovatel listinně vyhotovení Příkazní smlouvy předložil, má finanční arbitr za prokázané, že Instituce zaslala Navrhovateli Příkazní smlouvu, když

- a) předmětem Příkazní smlouvy je pomoc Instituce při zajištění finančních prostředků pro Navrhovatele. Tyto finanční prostředky jsou dále v Příkazní smlouvě specifikovány jako „*finanční pomoc ve výši 250000,- Kč na dobu 120/měs. Měsíční splátka 2928,- Kč*“;
- b) v čl. I odst. 3 Příkazní smlouvy se Navrhovatel zavazuje zaplatit Instituci „*vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku a to ve výši: částka: 7500,- Kč slovy sedmtisícpětset , - Kč v den podpisu této Smlouvy do rukou zástupce Příkazníka (rozuměj Instituce) nebo vkladem na účet společnosti*“;
- c) z Potvrzení o vkladu vyplývá, že Navrhovatel dne 2. 6. 2017 vložil na účet č. ■ částku ve výši 7.500,- Kč. Finanční arbitr tak má za prokázané, že Navrhovatel tento krok učinil v souladu s pokyny Instituce. Tomuto závěru svědčí i Doklad o zaplacení, ve kterém Instituce Navrhovateli dne 2. 6. 2016 potvrdila, že od něj částku ve výši 7.500 Kč přijala (dále jen „Kauce“).

Finanční arbitr proti Instituci vedle tohoto řízení zahájil na návrh navrhovatelů odlišných od Navrhovatele celkem 3 řízení (sp. zn. FA/SU/525/2016, FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1496/2016), když ve všech těchto řízeních již vydal nálezy, ve kterých uložil Instituci povinnost vrátit částku představující poplatek za zprostředkování půjčky. V žádném z vedených řízení se Instituce do dne vydání tohoto nálezu nevyjádřila ani nepředložila finančnímu arbitrovi požadované podklady. Finanční arbitr proto vychází pouze z tvrzení a podkladů předložených Navrhovatelem.

Finanční arbitr má tak dále za prokázané, že

- a) Navrhovatel Příkazní smlouvu nepodepsal, a Kauci uhradil již před tím, než mu Instituce písemně vyhotovení Příkazní smlouvy zaslala, když shodný průběh jednání o uzavření smlouvy, resp. zaplacení kauce před obdržáním písemného vyhotovení smlouvy společně s totožným dokladem o zaplacení, finanční arbitr zjistil i v řízení vedeném pod spisovou značkou FA/SU/525/2016 a FA/SU/1496/2016;
- b) shodně jako v řízeních před finančním arbitrem vedených pod spisovou značkou FA/SU/525/2016 a FA/SU/1496/2016, ve kterých navrhovatelé předložili totožnou příkazní smlouvu, je i v tomto řízení Příkazní smlouva formulářová smlouva se strojově vyplněnými identifikačními a kontaktními údaji Navrhovatele.

Jelikož Navrhovatel Příkazní smlouvu nepodepsal, finanční arbitr zkoumal obsah právního vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí.

7.2 Právní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí

Podle § 1732 odst. 1 občanského zákoníku „*[p]rávní jednání směřující k uzavření smlouvy je nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata*“. Podle § 1740 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[o]soba, které je nabídka určena, nabídku přijme, projeví-li s ní včas vůči navrhovateli souhlas*“.

Finanční arbitr má za prokázané, že Navrhovatel s Institucí komunikoval po telefonu před obdržáním smluvní dokumentace, tuto skutečnost uvedl Navrhovatel ve svém návrhu, a vyplývá to i ze skutečnosti, že v písemné podobě Příkazní smlouvy jsou obsaženy nejen identifikační a kontaktní údaje Navrhovatele, ale i konkrétní parametry úvěru (výše úvěru, doba splácení úvěru, výše měsíční splátky apod.).

Finanční arbitr vychází z toho, že Navrhovatel a Instituce parametry smluvního vztahu sjednali během telefonního hovoru, neboť lze jen těžko předpokládat, že Instituce by věděla, jakou má Navrhovatel představu o konkrétní výši finančních prostředků a představu, jak je schopen tyto finanční prostředky splácet, když tyto parametry následně uvedla v Příkazní smlouvě.

Pokud pak Instituce Navrhovateli zaslala písemnou podobu takového konkrétního smluvního vztahu opatřenou svým razítkem a podpisem, je finanční arbitr toho názoru, že ústní nabídku Navrhovatele učiněnou po telefonu Instituce akceptovala.

Finanční arbitr tak má za prokázané, že Příkazní smlouvu Navrhovatel a Instituce uzavřeli nejpozději okamžikem, kdy Instituce obdržela Kauci uhrazenou Navrhovatelem. Z tohoto důvodu rovněž finanční arbitr hovoří v tomto nálezu o vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí jako o vztahu z Příkazní smlouvy.

7.3 Platnost Příkazní smlouvy

Finanční arbitr dovozuje, že strany sporu Příkazní smlouvu uzavřely nejpozději na začátku června roku 2016, tj. v okamžiku, kdy Instituce obdržela od Navrhovatele Kauci, tedy za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru ve znění zákona č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů a který nabyl účinnosti dne 25. 2. 2013 (dále jen „novela zákona o spotřebitelském úvěru“).

Zákon o spotřebitelském úvěru v původním znění byl přijat v souvislosti s plněním povinnosti České republiky, jako členského státu Evropské unie, transponovat do svého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“).

Znění zákona o spotřebitelském úvěru před jeho novelou neobsahovalo ustanovení upravující náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru ani právo spotřebitele od takové smlouvy odstoupit. Stejně tak neobsahovalo úpravu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo obligatorní náležitosti takové smlouvy podle Směrnice 2008/48/ES.

Po analýze dosavadní právní úpravy (jakož i s přihlédnutím k nízké finanční gramotnosti spotřebitelů), dospěl zákonodárce k závěru, že bylo nezbytné posílit ochranu spotřebitele na finančním trhu, a proto se rozhodl upravit i otázky, kterých se Směrnice 2008/48/ES nedotýká. Důvodová zpráva k novele zákona o spotřebitelském úvěru, která podává důvody, které vedly zákonodárce k přijetí takové právní úpravy, uvádí, že v „praxi bylo obvyklé, že nepřiliš poctiví zprostředkovatelé vyžádají od svého klienta nejdříve určitý peněžní obnos, který umožní zájemci dostat se ke spotřebitelskému úvěru. Následně se zprostředkovatel spotřebiteli již neozve a poskytnutí úvěru nesjedná. Spotřebitel se tak ocitá v bludném kruhu, kdy kvůli nedostatku finančních prostředků žádal o spotřebitelský úvěr, nejdříve zaplatil odměnu zprostředkovateli v řádu několika tisíc korun, a následně neměl šanci jakýkoli úvěr získat pro nečinnost zprostředkovatele.“ Důvodová zpráva pak doplňuje, že cílem novely bylo ve vztahu ke zprostředkovatelům spotřebitelských úvěrů především vyčištění trhu od neférových praktik, stejně jako zvýšení důvěry na trhu, dále pak nutnost přimět zprostředkovatele k oslovení potenciálních věřitelů ve lhůtě 14 dní (v opačném případě přijdou odstoupením spotřebitele od smlouvy o zprostředkování o odměnu), jakož i snaha zamezit činnosti nepřiliš poctivých zprostředkovatelů, kteří tak přijdou o jednoduchý příjem sestávající se z inkasa poplatku za zprostředkování, aniž by se snažili nějakého poskytovatele spotřebitelského úvěru vůbec oslovit.

Podle § 17a odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru „[s]mlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, musí být mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem uzavřena písemně a musí obsahovat informaci o právu spotřebitele na odstoupení od této smlouvy podle § 17b. Má-li odměnu zprostředkovatele platit spotřebitel, musí být odměna v této smlouvě dohodnuta.“ Podle odst. 3 téhož paragrafu „[p]okud smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, nebyla uzavřena v souladu s odstavcem 1, je neplatná.“

Novela zákona o spotřebitelském úvěru tedy v § 17a zavedla obligatorní písemnou formu smlouvy a právo spotřebitele odstoupit od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru bez jakékoliv sankce.

Finanční arbitr posuzoval, zda Příkazní smlouva byla uzavřena platně s ohledem na požadavky, které na smlouvu, v níž se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, kladou občanský zákoník a zvláštní právní úprava obsažená v zákoně o spotřebitelském úvěru.

Podle zákona o spotřebitelském úvěru jsou obligatorními náležitostmi smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru její písemnost a uvedení informace o právu na odstoupení. V případě, že je sjednána odměna ze zprostředkování, kterou hradí zájemce o úvěr, pak i její uvedení ve smlouvě o zprostředkování. S nesplněním těchto podmínek zákon o spotřebitelském úvěru spojuje v § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru sankci neplatnosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru.

Příkazní smlouva nebyla uzavřena písemně, a tedy ani neobsahovala poučení Navrhovatele o jeho právu na odstoupení od smlouvy. Příkazní smlouva tedy nesplňuje zákonem stanovené náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru, a proto je podle § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

Zákon o spotřebitelském úvěru však nestanoví, zda se jedná o neplatnost relativní či absolutní. Občanský zákoník preferuje relativní neplatnost před neplatností absolutní. Tato zásada je obsažena v § 574 občanského zákoníku, který je základním výkladovým pravidlem a který stanoví, že „[n]a právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.“ Ve všech případech, ve kterých občanský zákoník jako následek vady právního jednání stanoví neplatnost, se tedy proto jedná o neplatnost relativní. Pouze pokud právní jednání vykazuje znaky obsažené v ustanovení § 588 občanského zákoníku, pak se jedná o neplatnost absolutní, když „[s]oud přihlédně i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přiči dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.“

V tomto případě je Příkazní smlouva podle § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

K absolutní neplatnosti právního jednání je potřeba naplnit zákonné požadavky ve smyslu § 588 občanského zákoníku, tedy krom rozporu se zákonem musí být kumulativně naplněna podmínka zjevného narušení veřejného pořádku.

Finanční arbitr je přesvědčen, že součástí veřejného pořádku je mimo jiné ochrana skupin osob, které jsou určitým způsobem zranitelné. Mezi takové skupiny osob nepochybně patří spotřebitelé, neboť jejich postavení je obecně ve styku s profesionálním podnikatelem znevýhodněno tím, že do vztahu s podnikatelem vstupují jako neprofesionálové a jsou vůči podnikateli zpravidla hospodářsky a informačně slabší stranou, s menší dostupností právních služeb, nedostatkem profesionálních zkušeností a nemožností stanovovat si smluvní podmínky.

Pokud jde o požadavek zjevného narušení veřejného pořádku, který ustanovení § 588 občanského zákoníku předpokládá, vnímá finanční arbitr důraz na zjevnost jako pravidlo, jaký

závěr učinit, jsou-li objektivní pochybnosti o tom, zda určité jednání porušuje veřejný pořádek či nikoli. V případě pochybností, že k narušení veřejného pořádku došlo, by požadavek zjevnosti nebyl naplněn a byla by presumována shoda jednání s veřejným pořádkem.

V posuzovaném případě však právním jednáním smluvních stran došlo k narušení veřejného pořádku tím, že byl porušen § 17a zákona o spotřebitelském úvěru. Porušení této normy veřejného pořádku bylo prokázáno a finanční arbitr proto nemá pochyb o tom, že k narušení veřejného pořádku došlo. Finanční arbitr tak považuje toto narušení veřejného pořádku za zjevné.

Ačkoli zákon o spotřebitelském úvěru výslovně nestanoví, že následkem porušení povinností podle § 17a tohoto zákona je absolutní neplatnost zprostředkovatelské smlouvy, je tento výklad z hlediska ochrany spotřebitele nutný a nasvědčuje tomu i dosavadní legislativní vývoj ochrany spotřebitele a samotné právní úpravy spotřebitelských úvěrů a jejich zprostředkování. Tendenci k zvýšené ochraně spotřebitele svědčí i obligatorní písemná forma zprostředkovatelské smlouvy a její povinné náležitosti.

Finanční arbitr na základě posouzení shromážděných podkladů dovozuje, že Příkazní smlouva je proto absolutně neplatná ve smyslu § 588 občanského zákoníku, a to z důvodu absence písemné formy této smlouvy a absence poučení o právu Navrhovatele na odstoupení od smlouvy v rozporu s ustanovením § 17a zákona o spotřebitelském úvěru.

8 K výrokům nálezů

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení zjistil, že Příkazní smlouva je neplatná, a proto se Instituce přijetím Kauce od Navrhovatele na jeho úkor obohatila.

Občanský zákoník v § 2991 odst. 1 stanoví, že „*[k]do se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.*“ Podle § 2993 občanského zákoníku pak platí, že „*[p]lnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila.*“

Instituce je proto povinna vrátit Navrhovateli to, co jí Navrhovatel plnil na základně neplatného právního jednání, tj. částku ve výši 7.500,- Kč, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto nálezů.

Jelikož finanční arbitr v nálezů z části vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku II. tohoto nálezů v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezů povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000,- Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000,- Kč. Finanční arbitr proto v řízení uložil sankci na této spodní hranici. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku II. tohoto nálezů.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezů lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námítky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námítky se lze vzdát. Včas podané námítky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námítkami, je v právní moci.

V Praze dne 4. 10. 2017

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitř